

Søgemuligheder i fremtiden

Taler vi samme sprog?

Ved Helle Rasmussen

I dag skal det handle om sprog og i relation til formidlingsarbejdet taler vi efter min mening om forskellige slags sprog :

- der er det sprog brugeren henvender sig til os med
- der er det sprog, der anvendes i forskellige typer fuldtekstdatabaser - de kan igen underopdeles
- der er det sprog vi anvender til emneordsindeksering

Jeg agter i dag at føre bevis for, at vi ikke taler samme sprog. Det vil jeg gøre ud fra eksempler fra det virkelige liv.

Jeg har valgt eksempler fra sprog i fuldtekstdatabaser og fra emneord.

EKSEMPLER :

Jeg går ud fra, at I alle kender EF-tidende, der kommer hver dag og indeholder både direktiver, direktivforslag og som nedenstående eksempel viser - en udbudsforretning - det vides dog ikke af hvad!

EF-tidende : HYGIEJNEPAPIR

(Her viste Helle Rasmussen et uddrag fra EF-tidende om et udbud vedrørende levering af hygiejnepapir)

Ja, jeg ved ikke hvad det betyder - og man bliver ikke klogere af at læse hele teksten.

Men ordet er jo godt nok - det er et traditionelt sammensat ord - det kan bøjes, så alt er såre godt. Der er bare det lille aber dabei - at jeg i hvert fald ikke rigtig ved hvad ordet betyder - jeg tror det er WC-papir, men jeg ved det ikke. Det får så være - det er meget værre, at hvis jeg skulle søge i en fuldtekstdatabase ville jeg aldrig finde på at bruge dette ord!!

Her ville emneord være en nødvendighed for at kunne foretage en fornuftig søgning

DET VAR EKSEMPEL NR. 1

HER KOMMER EKSEMPEL NR 2

Folketingets forhandlinger - PESTICIDER

Hvis man i Folketingets forhandlinger skal undersøge hvad der er sagt i folketingsalen om pesticider, kommer man virkelig på arbejde.

For hvis der skal laves en udtømmende søgning på, hvad er sagt i forbindelse med f. eks. pesticidhandlingsplanen - som jo naturligvis slet ikke hedder sådan - skal man være opmærksom på, at "pesticider" er en samlebetegnelse, hvilket betyder, at denne søgning er nødvendig :

OVERHEAD

Alle sproglige former af:

- algedmidler
- ukrudtsmidler
- insektmidler
- pesticider
- bekæmpelsesmidler
- plantegifte
- plantebeskyttelsesmidler
- sprøjtegifte
- svampemidler
- sprøjtemidler
- kemikalier
- giftige stoffer
- enkeltstoffer
- -dem jeg nok har glemt

Hvordan kan det nu være?

Jo forklaringen er såmænd meget simpel - de personer der sidder i Folketinget er ikke fagfolk, og anvender derfor hele spektret af sproglige varianter, der dækker begrebet "pesticider". Og ingen af de viste eksempler er forkerte - de viser bare hvor mangfoldig det danske sprog er. Sproget er varieret og nuanceret - og ofte upræcist - især når det drejer sig om områder, vi ikke er eksperter på.

For mig f. eks. - er baller der står på en høstet mark, bare baller - men vidste I, at der findes både :

- rundballer
- bigballer

Så for en landmand ville jeg være upræcis i min sprogbrug - vi ville ikke tale samme sprog.

DET VAR EKSEMPEL NR. 2

HER KOMMER EKSEMPEL NR. 3

Publikationer - hvor det drejer sig om SAMMENLIGNING AF EMNEORD

I de følgende eksempler har jeg markeret med kursiv, hvor det kan siges at de beskrevne begreber er ens eller nogenlunde ens. Men der er stor forskel både på specificitet og sprogbrug og bl.a. på anvendelsen af enkeltord og sammensatte ord.

Som det ses, er kun ganske få af emneordene gengangere, heller ikke mange dækker samme begreber.

OVERHEAD

OECD-publikation

Internationale organisationer

Environmental indicators : preliminary set / Organisation for Economic Co-Operation and Development

Paris, 1991. - 76 s.

Miljøstyrelsen	Århus Tekniske Bibliotek	Glasgow University Library	Oxford University Library	Brock University Library (Canada)
<i>miljøstatistik</i>	-	<i>statistics</i>	-	-
<i>monitering</i>	-	-	<i>environmental monitoring</i>	<i>environmental monitoring</i>
<i>økonomi</i>	-	-	-	<i>economic aspects</i>
<i>indikatorer</i>	-	-	<i>environmental indexes</i>	-
<i>OECD</i>	<i>OECD</i>	-	-	-
-	miljøbeskyttelse/TD>	-	-	-
-	omgivelseshygiejne	-	-	-
-	luftforurening	-	-	-
-	vandforurening	-	-	-
-	regnskove	-	-	-
-	affaldsbehandling	-	-	-
-	-	environment	-	-
-	-	-	-	environmental policy

OVERHEAD

Dansk jura

Erhvervsmiljøret : de juridiske og økonomiske reguleringer af erhvervslivets miljøforhold / Ellen Margrethe Basse

København : Gad, 1987. - 322 s.

Miljøstyrelsen	Silkeborg Bibliotek
<i>virksomheder</i>	<i>erhvervslivet</i>

lovgivning	-
-	miljøet

Affaldslovgivningen : samspil mellem miljø- og konkurrenceret / Ellen Margrethe Basse

København : Gad, 1995. - 591 s.

Miljøstyrelsen	Handelshøjskolens Bibliotek i Århus	Det Kongelige Bibliotek
<i>affald</i>	<i>affaldsbehandling renovation</i>	-
<i>EU</i>	<i>EU</i>	-
<i>Danmark</i>	<i>Danmark</i>	<i>Danmark</i>
<i>konkurrenceret</i>	<i>konkurrenceforhold</i>	-
styringsmidler	-	-
aftaler	-	-
økonomi	-	-
forsigtighedsprincippet	-	-
forureneren-betaler- princippet	-	-
-	miljøret	-

Miljøerstatningsloven med kommentarer / Ellen Margrethe Basse

København : Gad, 1995. - 194 s.

Miljøstyrelsen	Handelshøjskolens Bibliotek i Århus	Det Kongelige Bibliotek
<i>erstatninger</i>	<i>erstatningsansvar</i>	-
<i>miljølovgivning</i>	<i>miljøret</i>	-
-	miljøskader	-
-	Danmark	-
-	-	miljøloven

Hvis vi ser på nogle danske juridiske publikationer, er der nogenlunde sammenfald i begrebsanvendelsen, nogle er dog mere udtømmende og med flere emneord end andre.

Det samme gør sig gældende hvis vi ser på danske almene publikationer.

Hvis vi skal opsummere:

eksemplet med HYGIEJNEPAPIR

- ikke egnet til fuldtekstsøgning - fordi vi ikke ved hvad det betyder!

eksemplet med PESTICIDER

- ikke egnet til søgning i forhold til talesprog

eksemplet med SAMMENLIGNING AF EMNEORD

- store forskelle i specificitet, valg af begreber, valg af sprogbrug (enkeltord/sammensatte ord)

De 2 første punkter viser, at :

- emneord er nødvendige for at kunne søge effektivt

det sidste punkt viser, at :

- emneord på samme publikation er forskellige

Hvorfor nu det?

OVERHEAD

Fordi vi ikke taler samme sprog:

- er emneord nødvendige
- findes der ikke "facitlister" for tildeling af emneord til een bestemt publikation
- skal emneordene afspejle brugergruppens behov

Jo, det handler om ERKENDELSESIINTERESSER

Konklusionen er, at :

FORDI VI IKKE TALER SAMME SPROG

- er emneord nødvendige
- findes der ikke facitlister for tildeling af emneord til een bestemt publikation
- skal emneordene afspejle brugergruppens behov - brugergruppens erkendelsesinteresser

[FABITA | Konferencen Søgemuligheder i fremtiden.](#)

Sidst opdateret 25.11.96. Informationer på disse sider må benyttes såfremt kilden angives.